

věť § 4 předepsané oznámení se může týkat jen pojišťovací smlouvy, uzavřené již perfektně s jiným ústavem a nikoliv již pouhého podání pojišťovacího návrhu, který přece nemusí býti jiným ústavem přijat a nezakládá sama o sobě skutečnost »býti pojištěn«. K jinému výkladu nevede ani doslov §§ 15 a 31 všeob. pojišťovacích podmínek. Pochybil tudíž první soud, když dospěl k názoru, že žalující ztratila nárok z pojišťovací smlouvy proti žalované již proto, že si jednak nevyžádala předem jejího souhlasu k podepsání pojišťovacího návrhu na připojištění u pojišťovny L., jednak že žalované neoznámila, že takový návrh podepsala. Byla-li pak žalující o přijetí pojišťovacího návrhu pojišťovnou L. vyrozuměna teprve po požáru, nemohla zajisté učiniti oznámení o připojištění žalované před dostavením se pojistné události. Žalující proto neporušila proti žalované závaznost, jejíž splnění před dostavením se pojistné události jí bylo uloženo pojistnou smlouvou.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Ustanovení §§ 4, 15 b) a 31 všeob. pojišť. podmínek pro požární pojišťování jest vykládati v souvislosti, neboť se doplňují svým obsahem, což vyjádřeno i výslovně tím, že na sebe navzájem odkazují. Posuzuje-li se § 4 podmínek v této souvislosti, vede to k výkladu, jaký mu přikládá odvolací soud. Vždyť následky porušení povinnosti, uložené v § 4 podmínek, jsou vytčeny v § 31, druhý odst., mimo to také v § 15 b), a z těchto je zřejmé, že se předpokládá skutečné pojištění u jiné pojišťovny. Onu oznamovací povinnost s následky, které podle podmínek nastávají, není-li splněna, nelze tudíž vztahovati již na pojišťovací návrh nebo dokonce podkládati jí smysl, že by znamenala opatření si svolení již předem k jinému pojištění. Žalovaná strana netvrdila v řízení před první stolicí okolnosti, z nichž by se dalo souditi, že pojišťovací smlouva s jinou pojišťovnou vznikla již dříve, nežli jak tomu bývá pravidelně, totiž doručením pojistky. Skutečnost, že pojišťovna L. vyplatila náhradu škody, marně stěžovatelka zdůrazňuje, neboť to ještě neznamená, že před pojistnou příhodou byla pojišťovací smlouva dojednána, a hlavně, že o tom dojednání žalobkyně v té době zvěděla. Okolnost posléze uvedenou nelze přehlížeti, má-li se opomínuté oznámení správně posuzovati (§§ 32, druhý odst., 42 zák. o smlouvě pojišťovací ze dne 23. prosince 1917 č. 501 ř. z.).

Čís. 15286.

K výpočtu smluvené spoluúčasti pojistníkovy při krupobitním pojištění.

Je-li pojistník povinen podle pojistné smlouvy nésti sám při každé škodě 6% pojistné částky (hodnoty), nelze vzít za základ výpočtu této spoluúčasti celou pojistnou částku (hodnotu) plodin, nýbrž jen zlomek této pojistné částky (hodnoty), připadající na část plodin, která byla poškozena.

(Rozh. ze dne 12. června 1936, Rv I 1527/34.)

Žalovaný uzavřel u žalobkyně krupobitní pojištění na 288.440 Kč. Pojišťovací premie činí 9.904 Kč. Žalovaným na tuto premii bylo zaplacen 502 Kč a mimo to vyúčtovaná přiznaná škoda. Podle přednesu žalobkyně bylo na uvedenou premii použito vyúčtování z náhrady škody ve výši 7.834 Kč, takže žalovaný má zaplatiti ještě zbytek, žalobou vymáhaný. P r v ý s o u d žalobu zamítl. D ů v o d y: Článek 20 pojišťovací smlouvy zní: 1. Při každé škodě pojistník nese na 6% pojistné částky, případně pojistné hodnoty (článek 19, odst. 2), vypadající na jednotlivý pozemek toutéž plodinou souvisle osetý (článek 3, odst. 2). Na základě zvláštního prohlášení pojistníka, které nutno zaslati nejpozději současně s návrhem, pojistí pojišťovna 6% spoluúčast, stanovenou v předcházejícím odstavci, za doplatek v pojistném tarifu stanovený. Škody, které nedosahují 8% výnosu, který by byl krupobitím postižený jednotlivý pozemek (článek 3, odst. 2) vydal, se však nenahrazují. Žalovaný utrpěl 5krát škodu. V daném případě jde o zjištění, z čeho se vypočítává 6% spoluúčast, ježto v tom směru strany se rozcházejí, a zda při postupu správném při vyúčtování této jest pojišťovací premie žalovaným zaplacená. O výpočtu spoluúčasti ustanovuje článek 20 pojišťovací smlouvy a jest věcí výkladu, jak ustanovení to vykládati. Ustanovení to jest nejasné a vůči třetí osobě bona fide jednájící dává smysl jiný, než jak do slova ustanovení to zní, zejména, hledí-li se ke znění článku 20 č. 2, že škody do 8% se nehradí. Jest tedy věcí výkladu pojišťovací smlouvy, jaký úmysl strany měly, a jest jí rozuměti tak, jak toho žádá obyčej poctivého obchodu, § 914 obč. zák. Jest nesporno, že úmysl žalovaného byl, že ponese 6% spoluúčast jen z pojistné hodnoty z oné části obilní, za kterou jest přiznána škoda. Jestliže žalobkyně měla úmysl jiný, a to výklad takový, že vypočítává 6% spoluúčast z pojistné hodnoty z pozemku, na němž škoda se stala, jde o dissensus stran. V tom směru pak platí vykladací pravidlo § 915 obč. zák., že nejasný výraz má býti vyložen na škodu toho, kdo ho použil. V důsledku toho soud má za to, že 6% spoluúčast v daném případě lze účtovat a počítati z pojistné hodnoty zrna. Takovýto výklad článku 20 bude míti každý percipient znění článku 20 bona fide jednájící. I když by se dal připustiti výklad takový, jak činí žalobkyně, byl by výklad ten contra bonos mores dle § 879 obč. zák. a bylo by ustanovení to neplatné. Pojistník v tom směru by nesl škodu vyšší než 8% a pak by ustanovení článku 20, odst. 2 bylo bezvýznamné a jistě také tvůrce pojišťovacích stanov měl na mysli výklad jiný. Při postupu žalobkyně při přiznání škody ve výši 10% nesl by pojistník škodu ve výši 80% a 20% by připadalo na pojišťovnu, při 20% by nesl pojistník škodu ve výši 60% a pojišťovna pouze 40%. Účel pojištění má ten význam, aby škody byly pojistníkovi pokud možná nejvíce nahrazeny, zejména nese-li škody do 8%, tudíž škody malé, ale nesmí jíti účel pojištění tak daleko, aby se škody přenášely na pojistníka. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Těžisko sporu leží ve výkladu článku 20 podmínek pojišťovací smlouvy a pojišťovacího návrhu, v němž je jasně řečeno, že pojistník nese sám 6% pojistné částky, případně pojistné hodnoty (článek 19, odstavec 2), vypadající na jednot-

livý pozemek toutéž plodinou souvisle osetý. Z téže pojišťovací smlouvy pak se z článku 19 zjišťuje, že pojistnou hodnotou rozumí se hodnota výnosu, jaký by pojištěné plodiny daly, kdyby nebyly postiženy krupobitím. Pro výklad žalovaného, že zmíněnou spoluúčast nutno počítati jen ze skutečné škody, jmenovitě jen z hodnoty poškozeného zrna, když nenastala také škoda na slámně, není však ve znění článku 19 a 20 pojišťovací smlouvy opory. Neboť je ve smlouvě verbis expressis stanoveno, z čeho se oněch 6% počítá, t. j. »z pojistné hodnoty, vypadající na jednotlivý pozemek toutéž plodinou souvisle osetý«, a nedá se z toho znění dovozovati, že by se měly počítati ze skutečné škody; škodu a pojistnou hodnotu nelze výkladem zaměňovati. Prvý soud je na omylu, domnívá-li se, že by ono ustanovení bylo nejasné a dává jiný smysl, než jak doopravdy zní. Vychází sice při tom, jak se domnívá, z nesporného úmyslu žalovaného, že ponese 6% spoluúčast jen z pojistné hodnoty z oné části obilní, za kterou je přiznána škoda. Ale tento předpoklad není podepřen žádnými konkrétními okolnostmi, naopak odporuje zřejmě tomu, co bylo ve smlouvě jako vůle stran projevováno ve znění výše zjištěném. Stejně mylný je názor prvního soudu, že by výklad žalobkyně ve smyslu od ní uplatňovaném byl proti dobrým mravům. Contra bonos mores (§ 879 obč. zák.) je smlouva tehdy, když jejím předmětem je něco v užším smyslu nemravného anebo když jejím předmětem je to, co se považuje mezi poctivými lidmi za nepřipustné z důvodů zneužití nezkušenosti druhé strany, obcházení zákonů, poškození veřejných zájmů a pod. (rozh. nejv. s. z 8. února 1921 č. j. Rv I 784/20, S. L. roč. 1921 č. 34). Z obsahu pojišťovací smlouvy nic nenasvědčuje tomu, že by tu byly nějaké okolnosti, které by byly proti dobrým mravům. Je věcí úmluvy stran, do jaké míry přebírají, po případě přesunují na sebe v zákonných mezích risiko škody, zejména i v jakém rozsahu pojištěnec na škodě participuje, a jest jen věcí jeho výpočtu a uvážení, zda chce za takových podmínek pojištění uzavřít. Učiní-li tak a svoji vůli jasně projeví, nemůže pak ovšem, když si vykládá obsah úmluvy jinak, namítati, že takové ustanovení je proti dobrým mravům; počítal-li jinak při svém výkladu pojišťovací smlouvy než pojišťovna a důsledkem toho je jeho spoluúčast ciferně větší, než předpokládal, nemá to na platnost smlouvy vlivu.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Napadený rozsudek důvodně předesílá, že těžiště sporu leží ve výkladu čl. 20 podmínek pojišťovací smlouvy. Při tom však nejde o otázku, zda se má počítati 6% účast pojistníka jen ze skutečné škody. Žalovaný takto svoji obranu v podstatě nezaložil, jak zřejmo z jeho výpočtu a rozsudek první stolice rovněž nevykládá tak úzce ustanovení tohoto článku 20 podmínek. Pokud pak žalobkyně v odvolání napadala takovýto výklad, jsou její vývody bezpředmětné. Obě sporné strany jsou za jedno v tom, že jest počítati 6% účast žalovaného z pojistné

částky, případně z pojistné hodnoty, a rozcházejí se v otázce, má-li se vzít za základ celá pojistná částka (hodnota) dotyčných plodin, či jen její zlomek, pokud totiž připadá na část plodiny, která byla poškozena a kteréžto části se tudíž vlastně odškodnění týká. Uvedený čl. 20, odst. 1 pojišť. podmínek je aspoň natolik jasný, že stačí, aby se zřetelím k pravidlům poctivých styků (§ 914 obč. zák., čl. 278 obch. z.) vedl k výkladu ve smyslu posléze uvedeném. Tomu svědčí jeho doslov, podle něhož pojistník nese sám 6% pojistné částky, případně pojistné hodnoty při každé škodě. Jeho účast tedy předpokládá škodu, rozumí se ovšem podle povahy věci škodu pojišťovnou nahrazovanou. Bez této škody, a důsledkem toho bez odškodnění nelze ani mluvit o jeho spoluúčasti, takže, týká-li se škoda a odškodnění jen části plodiny, vztahuje se účast jeho také jen na tuto. Tomu nevádí druhá věta čl. 20, odst. 1 podmínek, neboť slouží k určení pojistné částky (hodnoty) podle rozlohy půdy touže plodinou oseté a nevylučuje, aby se při tom nehledělo k částkám těžé plodiny. To plyne z čl. 3, odst. 2 podmínek, který je při tom v čl. 20, odst. 1 podmínek uveden. Že není pojistná částka (hodnota) jednotná v tom smyslu, že by byla nedělitelná na různé části plodiny, zřejmo z ustanovení čl. 3, odst. 3 podmínek. To došlo výrazu také ve výpočtu náhrady, a poněvadž nahrazovanou škodu postiženo jen zrno, nikoliv sláma, měla býti 6% účast pojistníkovy správně počítána jen z pojistné částky (hodnoty) připadající na zrno. Při výpočtu opírajícím se o správný výklad čl. 20, odst. 1 podmínek dojde se k rozdílu ve prospěch žalovaného v namítané výši. Tím se jeví zbytek pohledávky žalující pojišťovny vyčerpan, takže žalobní nárok není odůvodněn.

Čís. 15287.

Žaluje-li se o náhradu skutečné škody pro nepřihlášení k pensijnímu pojištění, není třeba zjišťovati stupeň zavinění zaměstnavatelova na opominutí přihlášky.

(Rozh. ze dne 12. června 1936, Rv I 2204/34.)

Žalobce tvrdě, že žalovaný opominul přihlásiti včas jeho otce k pensijnímu pojištění, čímž se stalo, že žalobce nenabyl nároku na sirotčí důchod, domáhá se jeho náhrady na žalovaném ve výši 150 Kč do 18. roku svého věku. P r v ý s o u d žalobu zamítl. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobci náleželo, aby dokázal, že jeho otec byl k žalovanému v poměru služebním a že konal práce takového druhu, že žalovaný byl povinen přihlásiti ho k pensijnímu pojištění podle zákona č. 89/20. Sb. z. a n. Tento důkaz se žalobci zdařil. Bylo-li však zjištěno, že žalovaný